

ՕՐԱՊԱՐԻՐ

20 փրՅ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

20 փրՅ

Զ. ՅԱՐԻ 15 ՐԷՊԵՒԼ ԱՆԸՐ 1292 ԽԸՏՐԷԼԼԷՉ 16 ՀԻՆԳՇԱԲԻ 8 ՄԱՅԻՍ 1875 Ն. Յ. ՄԱՅԻՍ 20 ԹԻԻ 1529

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եթէ Աւետարանի մէջ հրատարակեալ և Հայաստանի գրեթէ ամեն կողմէն գրուագ թղթակցութեանց հաւատ ընծայել պէտք է, և իրօք ալ հաւատ չընծայելու մեծ պատճառ մը չունինք, բողոքականք ատժմ փոխելով իրենց նախնի քաղաքականութիւնը՝ նոր քաղաքականութիւն մը՝ ի գործ դնել ըսկրած են, այսինքն՝ փոխանակ իրենց բոլոր ոյժն մեծ մարդիկը բողոքականութեան դարձնելու մասին վստահելու, ամենամեծ ուժերին ամեն տեղ գրգռողներ բանալով մանկտին՝ բողոքականութեան դարձնելու կ'աշխատին. և արդարեւ ալ իրենց սկզբանը մասին՝ իրենց այս նոր ընթացքը աւելի հիմնական է՝ սակայն զարով մեր շահուն՝ անոնց այս ընթացքը ոչ թէ մեր մարդկութեանը այնքան փաստակար, այլ մեր ազգութեանը և եկեղեցւոյն աւելի փաստակար է:

Արդ եթէ ժամանակին հայածելով զատոնք՝ դէմերնիս գոյացած տեսանք պաշտօնական բաժանում մը, այժմ պէտք է մրցմամբ դիմադրենք՝ ուժ տալով մեր դպրոցներուն և ակն յայտնի ցուցնելով թէ հարկ չը կայ Հայ ծընողքի մը իր տաղն զրկել բողոքականաց վարժարանը, զի ինքն ունի անկէց ազէկը, սակայն ցաւելով կըսենք՝ որ մեր ազգը տակաւին չիմացաւ այս մասին իր պարտաւորութիւնը և տակաւին չ'զգաց թէ հակառակորդաց ջանքին կրկնապատկին ընել պարտաւոր է իր գոյութիւնը անվտանգ պահելու համար և եթէ շարունակէ իւր այս ընթացքին մէջ, տասն տարի չանցած նոր օերունդը ուրիշ աչօք պիտի նայի իր եկեղեցւոյն վրայ՝ այն եկեղեցւոյն կըսենք որ Հայ ազգութեան պարիսպն է այժմ և անկէ ուրիշ պարիսպ չունի թշնամոյն դէմ՝ հոն ամփոփուելով մի հոգի և մի սիրտ պատերազմելու:

Ի զուր հաւատաքնութիւն և հաւածանք պօռաց Մասիս, մինչդեռ ատոնք անոնց ուղած բանն է, վասն զի ատով այն ամեն տղայքը՝ որ այսօր բողոքական վարժարանաց մէջ կը կրթուին, վաղը մեր զանոնք հաւածելով՝ պիտի բաժնուին մենէ և բողոքականաց ոչինչ թիւը ստուարացնեն. այս մասին բարեբաղդութիւն մը եթէ ունինք՝ սա է թէ Մասիսի կրօն. Ժողովոյ ուղեալ յարձակումներն անարժէք մնացին և նրօն. Ժողովը ալ բնաւ օրժէք չտուաւ ատոնց և հետեւաբար անոր ընդունել տալ ուղած հաւատաքնութիւնն ու հաւածանքը չ'ընդունեց, բայց այս բաւ չէ, այլ պէտք է բոլոր առաջնորդներէն պահանջել որ վիճակագրութիւն մը ներկայացնեն Ազգ. վարչութեան թէ բողոքականութիւնն ի՞նչ վիճակի մէջ է իրենց գաւառին մէջ. ինչով է որ կը յառաջանայ և ինչով է որ տկարացած է ու պիտի տկարանայ:

Եւ թէ իրենք (առաջնորդներն) ի՞նչ ընթացք բռնած են ատոնց դէմ. այս վիճակագրութեան է որ պիտի հասկնանք թէ՛ մեր բարոյական թըշնամոյն բանակը ինչ զօրութիւն ունի և ուր կը քալէ. ասոր գիտակցութեանէն պիտի պարտաւորին մեր եկեղեցականներն ու հարուստներն, իրենց կարողութիւնը ազգին այդ վտանգը հեռացնելու գործածել: Ուր որ հակառակորդ չը կայ, հոն բաղդատաբար ջանք չ'ըլլար, բայց երբ հակառակորդ կայ, իսկոյն զայն յաղթելու ջանք մը բնականաբար կը հետևի: Այս անգամ Յրուսայի մէջ տպեալ տեսարակ մը անցաւ ձեռքերնիս, հոն տպուած ըլլալով նաև Պրուսայու մէջ նոր բացուելիք քաղաքական դպրոցի մը շէնքին յատակագիծը (խարթան). սակայն չը կրցինք իմանալ թէ՛ Պրուսայու վարչութիւնը ատոր հետ մրցելու համար ինչ միջոցներ ձեռք առաւ. միայն Աւետարանի մէջ կարդացինք թէ Միսիօնարի մը տուն քարկոծուեր է և փողոցին մէջ անարգական ցոյցեր եղեր է, սակայն մեթէ ատով կրնանք ատոնց առաջըն

առնուլ, եթէ երբէք ընդունինք ալ բռնական ու տմարդի միջոցներ ձեռք առնուլ, վորձը ոչ կըսէլէի առաջներն ալ ըրինք այդպիսի բաներ, սակայն ադկէ հետեւեցաւ բաժանման պաշտօնական գոյութիւնը, ուրեմն ետ կենանք ատկէ և մրցմամբ յաղթենք անոնց դէմ մեք ալ մեր զօրութիւնը՝ ի գործ դնելով և գաւառներէն այդ մասին վիճակագրութիւն ուղեւով, որպէս զի կեդրոնին մէջ ալ ատոր պաշտօնական դարմանը տնօրինուի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՒՐՈՊԵԱՆ ԱՊԱԳԱՅՆ

Անցեալ օրեր մօտալուտ պատերազմի մը ընդհանուր տրհաւիքը պատճառող թղթակցութեան մը առթիւ, զոր հրատարակած էր Լոնտոնի թայմզ լրագիրը, անգղիական Բալ Մալ կաղէթ թերթը վերոնշանակեալ մակագրով հետեւեալ ուշադրութեան արժանի և նրա զըննին խորհրդածութիւնը կ'ընէ:

Թայմզի իւր մայիս 6 թիւ թերթովը հրատարակած Բարիդի իւր թըղթակցին այն նամակը, կըսէ, Եւրոպայի գործողը ապագայ վիճակին վրայօք անհանգստութեան նոր տարր մը երևան կը հանէ: Այսպիսի մեծ պատերազմի մը մօտ երևնալէն ոչ միայն պարզ դիտողներն, այլ այդպիսի դէպքեր յառաջ ընկող քաղաքագետ անձինքն ալ միանգամայն կը արհուրած են:

Ամենէն լրջամիտ անձերն իսկ, կըսէ յիշեալ նամակը, մօտալուտ վտանգ մը, գաղտնի սպառնալիք մը կ'զգան, այնպիսի ահարկու և տարտամ գգացում մը, որոյ՝ սա բառերուն մէջ կը բովանդակի իմաստը թէ— Բան մը պատրաստուելու վրայ է—: Եւ այս արհաւիրաց ու վրդովման պատճառն ալ Պերլինի զինուորական կուսակցութեան բռնած դիրքն է:

Կ'ըսեն թէ այդ կուսակցութիւնը գերմանական կառավարութեան և մա- նաւոր կայսեր մօտ՝ երկու իրողութեան վրայ կը պնդէ, մէկն այն է՝ թէ՛ ստոյգ է որ Գաղղիա վաղ կամ անագան Գերմանիոյ վրայ յարձակիլ կը մըտադրէ, և միւսն ալ թէ՛ ստոյգ է սա ևս որ Գերմանիա ալ սոյն յարձակմանն սպասելէն հարկադրեալ բռնաբար տակ չը կրնար ընդ երկար տակալ։ Այդ պատճառաւորողները կ'ըսեն թէ Գերմանիա կարի իսկ հեշտիւ վարդապետ Գաղղիոյ նկատմամբ։ Պէտք էր այնպիսի պայմաններ դնել վրան, որովք յաւէտ Գաղղիա անկարող լինէր Գերմանիոյ դէմ յարձակիլ, և կը յաւելուն ըսելով թէ, այս սխալը ուղղելու միակ միջոցն է՝ զայդ բացէ 'ի բաց ճանչել և առանց ժամանակ անցընելու՝ դարմանել զայդ։ 1871ին թերակատար թողուած գործը՝ 1875ին լրացնել պէտք է։

Սոյն նամակն աչքէ անցընող մէկուն առաջին անգամ՝ սա՛ խնդիրը կը ներկայանայ, դիտնալ թէ Գաղղիացիք Պերլինի այդ զինուորական կուսակցութեանն ունեցած գաղափարներն արդեօք ճշդիւ հասկցած են։ Ասի տարակոյս չը վերցնել։ Միայն թէ՛ մէկ մը այդ կուսակցութեան վերագրեալ գաղափարացը ստոյգ լինելուն, մէկ մ'ալ Պերլինի կառավարութեանը վրայ յիշեալ կուսակցութեանն ունենալ կրցած ազդեցութեանը մասին՝ կարծիքներն մեծապէս կը տարբերին։ և սակայն ասի չը դիտող չը կայ թէ Պերլինի բանակի գլխաւորներն որ աստիճան զարհուրեցուն տեսնելով թէ որքան դիւրութեամբ Գաղղիա իւր պատերազմական տուգանքը վճարեց, տեսնելով այն անհուն նիւթական հարստութեան աղբիւրները զորս Գաղղիա պատերազմէն ետքը զարգացոյց, տեսնելով այն հաստատ որոշումը զոր 'ի գործ դրաւ այդ հարստութիւնները իւր զինուորական դրութիւնը վերաշինելու յատկացընելով։

Ուստի կրնա՛յ իբրեւ ստոյգ նկատուիլ թէ, Պերլինի զինուորական կուսակցութիւնը իրօք պնդած ըլլայ Գերմանիոյ կառավարութեան մօտ վերոյ յիշեալ սոյն իրողութեանց վրայ։

Միւս և ամենակարեւոր խնդիրն է, որ յառաջ կուգայ Թայմի յիշեալ նամակէն, դիտնալ թէ Պերլինի զինուորական կուսակցութեան տուած այդ խոսհուրդները՝ Գերմանիոյ կառավարութեան վրայ իրական ներգործութիւն մ'ընելու հանգամանք մ'ունին։ Թէ արդեօք Պերլինը իշխանը պիտի համոզուի՝ այդ զինուորական պատճառաբանութիւններէն, թէ կրնայ ըլլալ որ միտ չը դնէ ատոնց։ Առ այս պատասխանելու համար՝ հարկ է նախ քննել թէ մինչև որ աստիճան զօրաւոր է ըստ ինքեան զինուորական այդ փաստը։

Յայտ է թէ Պերլինը իշխանը հաս-

տատամիտ և արիասիրտ պետական տնօրէն։ Պարզ խրատիւակէ մը չը սոսկար նա, ասկից զատ այն աստիճան ալ քաղաքագիտական քաջ ճանաչողութիւն մ'ունի որ մէկ տեսնելուն իսկոյն կիմանայ թէ անհաւանական երեցած վըտանգներ, ինչպէս կրնան իրական վըտանգներ ըլլալ։ Ուստի տարակոյս չը կայ թէ Պերլինը իշխանը անաչառ և անկողմնակալ աչաք քննելով այդ խնդիրը, Գաղղիացոց ինչ դիտաւորութեան վրայ դտնուելուն նկատմամբ ստոյգ և ճշգրիտ գաղափար մը պիտի ունենայ։ Եւ մեզ այնպէս կը թուի թէ, Պերլինը իշխանին ըրած այս քննութեան հետեւեալք պիտի ըլլայ համոզուիլ թէ Պերլինի զինուորական կուսակցութիւնը՝ Գաղղիոյ պատերազմասէր դիտողութիւններն ստուարաբանած կամ չափազանցօրէն ցոյց տուած չէ։ Բաւական խօսուեցաւ այն վրէժ առնելու գաղափարին նկատմամբ, զոր այնպէս կ'ենթադրեն թէ Գաղղիացիք հաստատապէս մտքերին դրած են ընել։

Սակայն ամեն ստուարաբանութիւն ի բաց թողլով, միայն բան մը կայ իրական, զոր բնաւ չեն կրնար մոռնալ Գաղղիացիք։ Այն է թէ՛ երկու գաղղիական գաւառներն գաղղիացոց աղբիւն ձեռքէն խլելով առնուեցան, և չը կայ Գաղղիոյ մէջ կուսակցութիւն մը՝ որ անհոգ կամ անտարբեր ըլլայ այդ մասին, եթէ Գաղղիոյ կուսակցութիւններէն մին այդ բանը մոռնալ մտաբերէ, եթէ պուրպօնեանք, կամ հանրապետականք, և կամ պօնաբարութեանք եւ նեն համոզել զժողովուրդը որ անցեալը մոռնան, և Ալլամս ու Լօրէնը վերստին առնելու գաղափարը մտքերուն հանեն, ո՛վ ոք ալ ըլլայ այդ կուսակցութիւնը՝ նա չառնեց ջնջուած ու անելու թեղած է։

Սակայն ասով ըսել չենք ուզեր թէ Գաղղիոյ մէջ անպատճառ պատերազմ ուզող, և կամ պատերազմը միայն կորուսեալ այդ երկու գաւառներն վերստին ձեռք անցընելու իբր միակ միջոց համարող մաս մը կայ, թե՛ ըստ անոնք, որք աւելի կարող են ապագայն հեռատեսել, կը յուսան թէ Եւրոպայի մէջ այնպիսի բան մը կը դառնայ, այնպիսի դէպք մը երեւան կուգայ օր մը, որով կ'ստիպուի Գերմանիա խաղաղութեամբ իւր սահմանազուլիներն ուղղելու լիջանիւ։ Սակայն հաստատապէս գիտեմք, որ եթէ Գերմանիա չը յօժարի այս խաղաղական լուծմանը, Գաղղիա պատրաստ է զինուորութեամբ առնուլ Ալլամս ու Լօրէնը երբ ուրիշ տէրութիւններէն իրեն դաշնակից կարենայ ճարել, և կամ Գաղղիոյ զինուորական պատրաստութիւններն երբ այդ դիտաւորութիւնն 'ի գործ կարենալ դնելու վիճակի մը հասնին։ Եթէ այս չէ՝ բովանդակ Գաղղիոյ զգա-

ցումը, այն ատեն ուրեմն սա՛ է թէ՛ մեր մինչև ցարդ ճանչցած Գաղղիան չը կայ ու չէ մնացած։ Գաղղիա մը, որ կարենայ հանգիստ նստիլ երբ միլիոն մը Գաղղիացիք գերմանական տիրապետութեանը ներքե կը գտնուին, և որք Գաղղիոյ իշխանութեանը տակ մտնել կը փափաքին, այսպիսի Գաղղիա մը, կըսեմք, անբացատրելի քաղաքական երևոյթ մը, վիճակ մը կը ներկայացնէ։

Գերմանական հաշտութեան պայմաններն՝ Եւրոպայի խաղաղութեան համար անքան աղետաբեր ընող բանը սա է թէ, գաղղիական երկրի մը Գերմանիոյ հետ միացուել՝ Գաղղիոյ կողմանէ յարատե թշնամութեան մը նշանակն է։ Գերմանիոյ ձեռքը գտնուած Ալլամս ու Լօրէնը գաղղիական բանակին պարտութեանը նիւթական մէկ խորհրդանշանն է, և խիստ բնական է թէ Գաղղիացիք ալ իրենց համար նըւաստացուցիչ այդ նշանը ջնջել և անհետացնել կը նային։

Շարունակելի

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԷ

ԳԱՂԴԱ

Բարիկ 18 մայիս

Կ'ըսուի թէ Նաբոլէոն իշխանը մօտ օրէն պօնաբարութեանց դէմ յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակէ։

Պ. Ժիւլ Ֆէրրի՝ ձախակողմեան կուսակցութեան գահերէց ընտրուեցաւ։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիեննա 18 մայիս

Պօրան բացուելուն՝ միտումները լաւ էին, սակայն ետքէն մէկ քանի աննպաստ լրոց վրայ, դնոց անկում մը տեղի ունեցաւ։

Դանուբեան արժէթղթերն 16 ֆիօրին վար ինկան։

ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտրա 18 մայիս

Թայմի լրագիրը Պերլինէն իւր թըղթակցին երեկուան թուականաւ քաջած մէկ հեռագիրը կը հրատարակէ, որ կ'ըսէ թէ վերջին օրերս տեղի ունեցած տաղնապի միջոցին՝ Ռուսիա, Աւստրիա, Անգղիա և իտալիա հաշտարար միջնորդ մ'ըլլալու յօժարութիւն ցոյց տուեր են Գաղղիոյ և Գերմանիոյ մէջ տեղը, և կը կարծուի թէ Ռուսիա այս բանն առաջարկելով հանդերձ՝ 'ի հարկին օգնութիւն ալ խոստացեր է։

Հնդկաստանէն (Բէշապէր Բունճապ) առնուած լուրերը կը ծանուցանեն թէ ահագին հրդեհ մը պատահեր է, որոյ վրայ 15 հազար հոգի անապատան մնացեր են։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլին 18 մայիս

Վիլհելմ կայսրը յունիս 8 ին Էմա պիտի մեկնի։

ՊԵՆՏԻՄ

Պրիւսէ 18 մայիս

Կանտ քաղաքին մէջ խռովայնոյցոյցեր ըլլալով կաթոլիկ ուխտաւորաց դէմ, ժողովուրդն երեկ գաւազաններով զինեալ՝ փողոցներուն մէջ վրանին յարձակեցաւ, և դրոշակներին բզըկտեց, որոյ վրայ ծանր անկարգութիւններ ելաւ։ Եղած կռիւներուն և գանակոծեանց մէջ բազմաթիւ անձինք վիրաւորուեցան։ Սակայն ոստիկանութիւնը լարեկարգութիւնը վերաթիւնը հաստատեց։

ԻՏԱԼԻԱ

Վենետիկ 18 մայիս

Պ. Մինկէթի քաղաքս կը գտնուի, ուր եկած է Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանին գալուստը շնորհաւորելու։

ՐՈՒՄԱՆԻԱ

Պուրէշ 18 մայիս

Բուսանիոյ մեծաւորն Գեր. Թրիֆօն վարձանեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ

Արտաքին գործոց պաշտօնէայ Սալ. Ֆէթ բաշայ յառաջիկայ շաբաթ գիշերի պատիւ մայրաքաղաքիս սպանիական նորընտիր դեսպան Պ. Օկիւսթ Գոնթի պաշտօնական կոչունք մը պիտի տայ, ուր հրաւիրեալ են տէրութեանց բոլոր դեսպաններն, Բ. Դրան նախարարք և բարձրաստիճան պաշտօնատարք։

— Գաղղիոյ նախորդ դեսպան տը Վոլէ կոմսն ալ այս երեկոյ դարձեալ պաշտօնական կոչունք մը պիտի տայ ասկից զատ մեկնելէն առաջ երրորդ կոչունք մ'ալ տալու դիտաւորութիւն ունի եղեր մայրաքաղաքիս Հաղղիացի գաղթականութեան։

— Ռուսաց դեսպան Իկնաթիէվ զօրապետն այս երկուշաբթի երեկոյին վերադարձաւ Պրուսայէն, հոն թողլով իւր զօրանչը, որոյ քով երթալու համար այսօր Իկնաթիէվ զօրապետին Տի. կինը ճանբոյ պիտի ելնէ ասկից, հետն ունենալով Պ. Օնու դեսպանատան առաջին թարգմանը։

— Ղալաթիոյ մէկ քանի յոյն դրամատեարք, որք անցեալ շաբթու երկաթուղիով մինչև Ֆիլիպէ գնացեր էին վարժարանի մը բացման հանդիսին ներկայ գտնուելու, այս շաբթուան սկիզբները մայրաքաղաքս վերադարձան։

Այս առթիւ Լեանթ-Հերալտ հետեւեալ հարցումը կրնէ բացատրութիւն խնդրելով թէ, մինչդեռ Ֆիլիպէի մէջ, որն որ երկաթուղիով մայրաքաղաքիս հետ կապուած է, ոչխարին ու գառին մին հօլան 4 զրշ, կովու մինն ալ 3 զրշ է, ինչո՞ւ համար մայրաքաղաքիս մէջ ադէկ երեք անգամ աւելի գնով կը ծախուի ոչխարի և կովու մները։

— Կը հաւատեն թէ ծովային գործոց պաշտօնատան մէջ յաճախողով մը պիտի կարգուի, նաւարանին մէջ վերջերս շինուած աւազանին շինութեան ծախուց հաշիւները քննելու համար, որոյ համարձ հազար Օսմ. ոսկի ծախք գնացեր է կըսուի։

— Բուրի կ'ըսէ թէ, Էստո բաշա մեծ Եպարդոս ընտրուելուն պէս, բարձրագոյն պաշտօնականներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը գրեթէ Սպարապետութեան պաշտօնատունը, որն որ Լե. ուելեայն բայց ամենայն փութով կ'աշխատի պատերազմական գործոց պաշտօնարանի ծախքը նուազեցնել։ Առնը. ուած ստոյգ տեղեկութեանց նայելով, յիշեալ պաշտօնատանը ծախքէն զեղչուած և պակասածին գումարը 800 հազար ոսկւոյ հասեր է, որն որ ձեռք բերուեր է ո՛չ թէ կարեւոր ծախքերը նուազեցնելով, ալ զեղծմամբ ցարդ շարունակուած անպէտ ծախքերն ու թոշակները բոլորովին բառնալով։

Կ'ըսուի թէ յիշեալ յանձնաժողովն իւր այս աշխատութիւնն աւարտելէն յետոյ, ծովային գործոց ծախուց հաշիւներն ալ պիտի նայի, որոցմէ ևս 15-20 հազար ոսկւոյ չափ աւելորդ ծախուց խնայողութիւն մը կարենալ ըլլալը կը յուսացուի։

— Առջի աւուր թերթով ըսինք թէ Բուսէի երկաթուղոյն վրայ, յիշեալ գիծը վարնա-Բուսնուքի գծին հետ միացնելու նպատակաւ, Շումուլի ճանբով նոր հատուածագծի մը շինութեանը ձեռնարկուած էր, Կ'իմանամք թէ յիշեալ գծին շինութեանց աշխատութիւնը, զոր Բուսէի երկաթուղեաց ընկերութիւնը յաճախած էր, և ուրոյ շինութեանց սկսիլը քանի մը տարի ուշացնելէն յետոյ վերջապէս անցեալ հոկտեմբեր ամսուն մէջ ձեռնարկուած էր առայդ, այս անգամ դադրեցնելու հարկադրուեր է ընկերութիւնը, որոյ հետեւեալ պատճառը ցոյց կուտայ Լե. անթ-Հերալտ լրագիրը։

Երկաթուղեաց ընկերութիւնն յիշեալ հատուածին շինութիւնն այն պայմանաւ յանձն առած էր, որ ամեն տասն և հինգ օրն անգամ մը գործաւորաց օրականներուն ցուցակը կառավարութեան ներկայացնելով, յիշեալ գումարն ամբողջ Գանձուն կողմանէ պիտի վճարուէր։ Սակայն կառավարութիւնը՝ վեց ամիսէ 'ի վեր շարունակուած սոյն հատուածագծին շինութեանց օրական վարձքերն անվճար թողած ըլլալով, ընկերութիւնն ալ կառավարութեան հաշուոյ համար այսքան գումարէն աւելի Գանձուն վրայ չը կարենալ անցընելուն պատճառաւ, բոլոր գործաւորները ճանբեր, և շինութիւնը դադրեցնելու ստիպուեր է։

Յաւալի՛ բան է այս, կը յաւելու վերոյիշեալ թերթը, ինչ որ ալ լինի գործ պատճառը, մանաւանդ անոր հա-

մար որ, անգամ մը դադարեալ շինութիւնը վերադարձն սկսին աւելի՛ դժուար է, քան թէ անընդհատ յարատեւելով զայդ 'ի գլուխ հանելն։ Շումուլի այս հատուածագիծը, որն որ պայմանագրութեան դաշանց համեմատ այսօր այսինքն 1875 մայիս 6/18 ին լրացած ըլլալու էր, մեծ կարեւորութիւն մ'ունի, ինչու որ ատով Բուսէի երկաթուղին երրորդայն միւս մնացած մասերուն հետ ցամաքի ճանբով զառաջինն միացած պիտի ըլլար, յիշեալ հատուածագծին մէկ ծայրը վարնա-Բուսնուքի երկաթուղոյն կցուելով, միւս ծայրն ալ Եսմայուլի բանելու վրայ գտնուող երկաթուղոյն հետ կցուելով։ Ասկից զատ աւազանիտական տեսութեամբ ալ փափաքելի էր որ Շումուլի բերդաքաղաքը կարելի եղածին չափ շուտով Երկրին ներսերուն հետ հաղորդակցութեան մէջ դրուի։

— Հանգուցեալ Պեհլու Ռամէտ ալաի գրական սեպհականութեանց վիճակահանութիւնը ըստ ծանուցման անշուշտ մայիս 4 ին այս կիրակի օր կատարուած ըլլալով, յիշեալ վիճակահանութեան տոմսակներէն ունեցողներն իրաւամբ դիտողութիւն կ'ընեն թէ շահող թուոց մինչև ցարդ հրատարակութիւնը ինչ պատճառաւ զլրացուած է։

— Լա Թիւրքի կ'ըսէ թէ վարդուխան էֆէնտիի գերասանաց պայմանագրով աւարտած լինելով, ասոնցմէ շատը նոր պայմանագրութեամբ մը ուրիշ դերասանական խմբի մը մէջ մտեր են, զոր կազմել ձեռնարկած է Ահմէտ Նէճրպպէյ, դիտաւորութիւն ունենալով յիշեալ հայազգի գերասանական խումբը, Պուրէշ, Բէշթա, Վիէննա և անտի ալ մինչև Բարիզ տանելու։

Սոյն խմբին համար նոր ու բազմաթիւ թատերախաղեր և նոր զգեստներ շինուեր ու պատրաստուեր են, որովք կը յուսացուի թէ յիշեալ թատերախումբը ասկէ մինչև երկու շաբաթէն մայրաքաղաքէս ճանբայ կ'ելնէ իւր պետոյսն ընելու։

— Երկուշաբթի օր ատաղձաբարձ օսմանցի նաւ մը Սև ծովէն գալով Վոսփորն 'ի վար իջնելու ատեն, հոսանքէն քշուելով կուգայ զրահաւոր շոգենաւու մը վրայ կ'իյնայ և անմիջապէս ծակելով կ'սկսի ջուր առնուլ։ Ատաղձաբարձ նաւը ծովուն մէջ տեղը պիտի ընկղմէր, եթէ Կայսրոյ դի Մահմուտ Ճէլալէտիին էֆէնտի իշխանը նոյն պահուն իւր շոգենաւու մակուկով այդ կողմէն չ'անցնէր, որ տեսնելով օսմանցի նաւուն վտանգաւոր վիճակը, իսկոյն հրաման կ'ընէ զրահաւորին նաւատեացը որ օգնութեան հասնելով յիշեալ նաւն ազատեն, որն որ նաւատեաց օգնութեամբը ֆընտըքլըյի առաջը խրեցնել տրուելով, մէջի վաճառքն ալ անվնաս հոն դուրս կը հանեն։

— Շիրքէթը Խայրիէ ընկերութիւնը իւր շոգենաւուց գործակալներուն, նա-

Լապտէն մինչև նաւաստեաց ամենուն համար ալ նոր տեսակ միաձե զգեստ մը շինել որոշեր է, որոյ մէկ մասն ալ արդէն բաժնուեր է:

Ի Լ Ա Ն

1875 սէնէսի Ալաֆրանկա յունիս իպթիտաքնտա եանի րումի Մաիս 20ընճը կիւնիւ Զարպիսանէի Ամի. րէտէ քուրրասը քէշիտէ օլունաճադ րումէի Տէմիր եօլունհիսսէլէրինին իք. րամիյէ (Բրօմէս) պիլէթլէրինին թէքմի. լի օն, վէ րուպը 3 զրշ. ա վէ զիատէճէ ալընտըղը հալտէ ֆիյաթճա պիրազ տահա իքրամ օլընմաք վատը իլէ սաթը. լըր Սթանպօլ ֆէօրրիւ պաշընտա վա. քը վալիտէ Սուլթան տքարաթը Նօ. 9 մաղաղամըղտա:

Ղուկաս երկանեան

ՆՈՒԱԳ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Թերթ ԿԻՍՄԱՍԵԱՅ

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿԱՅ

Իհանօյի և ուրիշ նաւագարանաց համար պատրաստեալ

Տէր ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶՔ

ՆԻԿՈՂՈՍ ԵՒ ՅԱԿՈԲ Ս. ԹԱՇՃԵԱՆ

Սոյն թերթին Ապրիլ 15 թուական. նաւ երկրորդ թիւն ալ հրատարակուեցաւ, որն որ ձեռքէ ծախուելու համար կը գտնուի Գալաֆեան գրատունը և Սուլթան Պայազիտ Մ. Սարաֆիսին խա. նութը:

Ա. ՏԸՊԵԻ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՔ ԾԱԾԿԵՑԵԼՈՑ

ԿԱՄ

Պատուութիւն թաղուն գիտութեանց որ 'ի նախնի ժամանակաց մինչևցայսօր

ԹԱՐԳՐԱՆԵԱՑ Ն. ՃԻՎԱՆԵԱՆ

Սոյն հետաքրքարժ թարգմանութիւնը, որ թերթ առ թերթ կը հրատարակուէր 41 թերթով աւարտած ըլլալով թղթակալով կը վաճառուի՝ կեդրոնատեղին է Մէրճան շարը թիւ 57 Մարգարեան 8. էֆի. գրա. տունը և այլ գրավաճառաց ք. վ. ի զին 1 1/2 արծաթ եէճիտ:

ՊՈՆԵՐ ՄԻԼԻՈՆԱԻՈՐ

ԹՇՈՒԱՌ ԳՈՐԾԱԻՈՐՔ

ԵՒ

ԸՆԶԱՏԵԱՅ ՍԻՐԱՀԱՐՔ

Թարգմանեալ 'ի Գերմանական բնագրէն Այս մեծ աղիւր վիպասանութիւնս

րեք հատորէ կը բաղկանայ: Հեղինակը թէպէտ գերմանացի է, սակայն բովանդակ Գործքին առանցքն է՝ ոչ միայն Գերմանիա, այլ և Անգղիա և Գաղղիա, և որոյ մէջ խորհրդաւոր վարպետութիւն մը պահուած է, զոր ստիպուած եւք չէ թէ միւսակ գովելու, հապա նաև շատ անգամ նոյնին հետեւ. Գործոյս առջի թերթը աչքէ անցընողը կրնայ փորձիւ համոզուիլ թէ հեղինակը խիստ փափուկ ճաշակ ունի, և զրուցուածներուն մէջ չքնաղ ուար. աւեստաւոր յօրինուածք և գեղեցիկ կապակցութիւն մը կը փայլի, որն որ վիպասանութեան մը հոգին է. բախտը այնպէս մը բերաւ որ՝ թարգմանիչն ալ ճիշդ հեղինակին հոգւովը տոյժորուած մէկը պատահեցաւ, որն որ երկու լեզուին ալ քաջ տեղեակ ըլլալով, թարգմանութեան մը պահանջած ճշգրութիւ. նը պահելովն լեզուին վայելչութիւնը գերադանցած է, որով այս գործս ալ կրնայ պարծենալ թէ՝ Հայ Գրականութեան գոհար մ'ալ աւելցայ:

Ա. հատորի գինն է 6 զրշ.

Բ. " " " 7 " .

Գ. " " " 8 " .

Երեք հատորը մեկտեղ առնողին 20 զրշ. կը ծախուի Գալաֆեանց գրատուն. նը 'ի Զագմագճըլար փողոց թիւ 16:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՎԵՅ

ՔԵՐԹՈՒԱՌՔ

Ն Ո Ւ Ի Ր Ա Կ Ա Ն Ք

Թարգմանեց

ՄԵԼԳՈՆ Կ. ՆԱԶԻԿԵԱՆ

Սոյն բանասիրական գիրքը իւր մէջ պարունակած իմաստալից գաղափար. նսրովն արժանի է ամեն կարգի ազգա. յին բանասիրաց բնթեհցմանը:

Կեդրոնատեղին է Ֆրէնկեան գը. րատունը, կը գտնուի նաև բոլոր գը. րավաճառաց քով, գին 4 զրշ:

ԴՐԱԽՏԱՀԱՐՍ

ՄԱՐԻ ՏԱՅԵԱՆ

Գ Ր Ե Ա Յ

Յ. Կ. ՍՎԱՃԵԱՆ

Ութն նուագէ բաղկացեալ բանաս. ղծական գողտրիկ գործ մ'է 40 ե. հսի մէջ բովանդակեալ:

Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճա. րաց քով և Պահճէ Գալու ջրավաճառ. Մ. Պօղոս աղայի խանութը:

Գին 3 1/2 զրշ.

ԶԵՎԱԼԼԻ ԳԸԶՃԸՂ ԱԶ

Ե Ա Ն Ի

ՊԵՅՈՂԼՈՒՆՏԱ ՊԻՐ ՎՈՒԴՈՒԱԹ

ԷՍԷՐ

Թ. Ա.

ՄԱԹՊԱՅԸ ԻԳՎԱՅԵԱՆ

Իշ պու րիսալէ 141 սահիֆէտէն իպա. րէթ օլուպ, սաթըրը Սթամպօլտա պէհէթ. Էրմէնի ըթապճըլարտա վէ ֆէօրրիւ պա. շընտաքի Պարադոտա:

Ֆիյ 9 զուրուշ

ԵՂԱՅԵՐ ՅԱԿՈԲՈՍ

ՀԵՂԵՆԱԿ

Կ. ԲՕԼ ՏԸ ԴՕՔ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶ

Մ. Խ. ԵՒՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՐԹԸ

ԱԼՔՕՕԼ ՎԵ ՊԻՐԱ

Օ Տ Է Ս Ա Տ Ա

ՇԻՐՔԵԹԸ ՍԱՆԱՅԻ ՎԵ ԹԻԻՃԱՐԻԷ

Միւսիւ Զարէզ վալթուք, Շիրքէթը մէզքիւրըն թէքմիլ թուր. քիա իշին եալընըղ ցճէնթօու օ. լուպ, իլան իտէր քեաֆֆէի թիւճ. ճարլարա քի պու տէֆա Ղալա. թատա Բէրշէմպէ Բազարընտա Նօ. 30-32 իլէ մարաքքամ պիր մաղա. ղա աչմըշ տըր վիլէննա պիւրաքը վէ Ալքօլ ֆիրուխթու իշուն:

Շիրքէթը մէզքիւր, շիմտիյէ տէկին բիացամըղտա պուլունմա. յան պիր պուղհանէ քիւշատընա լաղըմ օլաճագ քեաֆֆէի մէսա. րիֆաթը կէսզէ ալարագ, ֆիրուխթ իթտիղի պիրասընըն թաղէլիղինի սաքշայապիլմէք իշուն պու տէֆա միւքէմմէլ պիր պուղհանէ ինչա իլլէմիշ տիր:

Շիրքէթը մէզքիւրըն վիլէննա Պիրասընտան շիշէ իլէ տէ սաթըլըր ՊՕՆ ՄԱՐԾԷ

մաղաղաքնտա, պէյաղ մէճիտիէ 22 զրշ. իւզէրէ, պէհէթ շիշէնին ֆիյաթը 3 զրշ. օլարագ:

ՏԵՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԻՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԻՕՃԱՍԱՐԵԱՆ ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ 7